

Arbetslivskommissionen för teknisk hälsoservice och läkemedelsbranschen, lägesbild 2018–2019

Arbetslivskommissionen för teknisk hälsoservice och läkemedelsbranschen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI.

Uppgifterna om utförda studieprestationer 2018 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2019. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2019 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2020. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi.

De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehänteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI. Dessa uppgifter statistikförs under punkterna "inga uppgifter"/"har inte meddelats".

Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

Examens- och examensdelsprestationer	2018		2019	
	hela examen	examensdelar	hela examen	examensdelar
Grundexamen i tandteknik	12	128	32	348
Grundexamen inom läkemedelsbranschen	79	611	133	1 159
Kompetensområdet för apoteksbranschen	44		97	
Kompetensområdet för läkemedelsbranschen	28		30	
Tomma	7		6	
Grundexamen i instrumentvård	48	410	83	791
Yrkesexamen för instrumentskötare	152	577	75	205
Specialyrkesexamen för instrumentskötare	3	16	7	21
Totalt	294	1 742	330	2 524

* Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta. Prestationerna för examensdelarna omfattar inte examensdelar som uppgetts vara lokala.

Enligt uppgifterna i KOSKI har största delen av de studerande som mål i examina som hör till arbetslivskommissionens område att avlägga hela examen. Kommissionen tror dock att antalet studerande som avlägger en eller flera skilda examensdelar kommer att öka i framtiden.

Diskussion

Antalet prestationer för examina och examensdelar, utveckling

Den förändring som reformen medför syns som ett minskat antal avlagda yrkes- och specialyrkesexamina för instrumentskötare. Grundexamen i instrumentvård, grundexamen i tandteknik och grundexamen inom läkemedelsbranschen har trätt i kraft den 1 augusti 2018. Antalet avlagda examina har därför ökat under 2019.

Marginellt avlagda examina och kompetensområden

I grundexamen inom läkemedelsbranschen avläggs kompetensområdet för apoteksbranschen oftare än kompetensområdet för läkemedelsbranschen. Kompetensområdenas innehåll avviker från varandra och det kan vara svårare att hitta platser för inläring i arbetslivet inom kompetensområdet för läkemedelsbranschen. Det är också lättare att söka sig till apoteksbranschen på grund av arbetets synlighet, medan läkemedelsbranschen kan kännas mer främmande för de sökande.

Anordnande av examina

Examen	Anordnartillstånd	Aktiva anordnare	Övrigt
Grundexamen i instrumentvård	11	11	i kraft 1.8.2018
Grundexamen i tandteknik	1	1	
Grundexamen inom läkemedelsbranschen	5	4	

* innehåller inte examina som är i övergångstid

** *aktiviteten bestäms utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2018 eller 2019 som tillställts kommissionen.*

Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta.

Diskussion

Ändringar i antalet anordnartillstånd och anordnande av examina

Alla aktörer som fått anordnartillstånd förutom en utbildningsanordnare är aktiva.

Fördelningen av examens-/examensdelsprestationer mellan utbildningsanordnarna

Examensprestationerna fördelas ganska jämnt mellan utbildningsanordnarna och regionalt enligt folkmängden. Ungefär hälften av examensprestationerna genomförs i huvudstadsregionen.

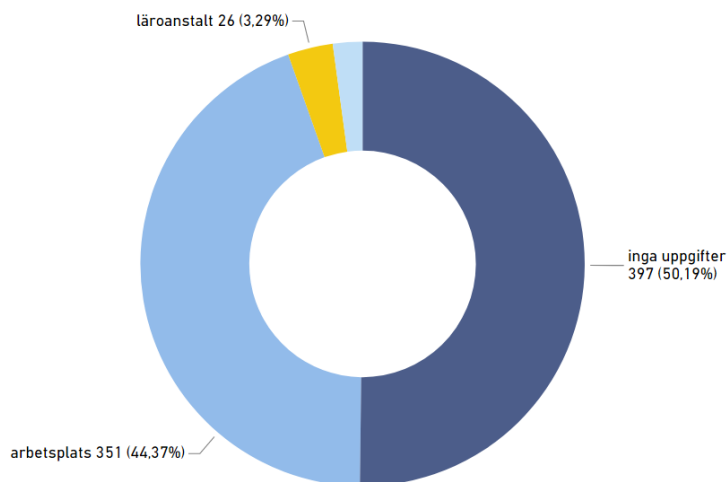
Geografisk och språklig täckning vid anordnande av examina

För närvarande ordnas inte grundexamen i instrumentvård på svenska. En svenskspråkig utbildningsanordnare har anordnartillstånd för grundexamen inom läkemedelsbranschen, men anordnaren har inte varit aktiv 2018 eller 2019. Anordnandet av grundexamen i tandteknik har koncentrerats till Helsingfors. Grundexamina i instrumentvård och läkemedelsbranschen erbjuds i tämligen stor omfattning runt om i Finland. Utbildningsanordnarna är ofta verksamma nationellt och erbjuder läroavtalsutbildning.

Kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

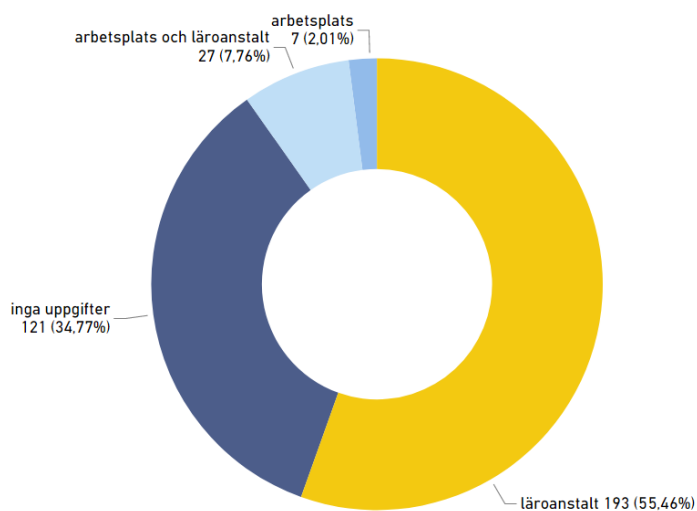
Grundexamen i instrumentvård (2019)

Yrkesprovsmiljö ● inga uppgifter ● arbetsplats ● läroanstalt ● arbetsplats och läroanstalt

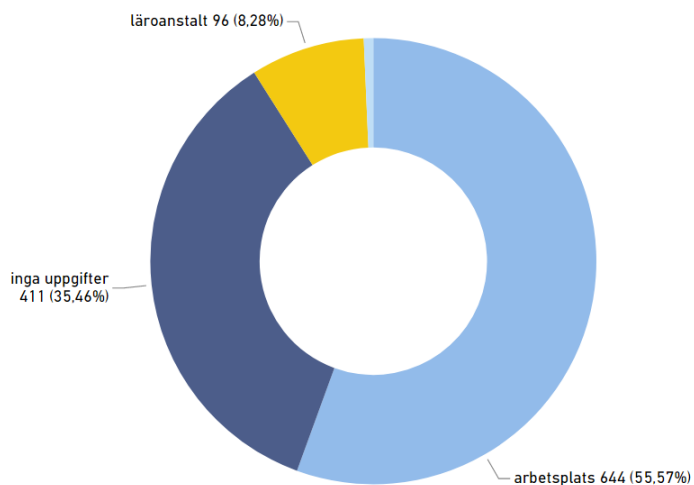
Grundexamen i tandteknik (2019)

Yrkesprovsmiljö ● läroanstalt ● inga uppgifter ● arbetsplats och läroanstalt ● arbetsplats

Grundexamen inom läkemedelsbranschen (2019)

Yrkesprovsmiljö ● arbetsplats ● inga uppgifter ● läroanstalt ● arbetsplats och läroanstalt

Bortsett från punkterna "inga uppgifter" ordnas yrkesprov för examensdelar i instrumentvård och grundexamen inom läkemedelsbranschen i huvudsak på arbetsplatserna.

I grundexamen i tandteknik avläggs största delen av yrkesproven vid läroanstalten. Yrkesproven avläggs till exempel på grund av patientsäkerheten och enligt arbetslivets önskemål vid läroanstalten. Läroanstalten har bra yrkesmiljöer som motsvarar det verkliga arbetslivet.

Det stora antalet under punkten inga uppgifter beror på brister i Koski-datan.

Medeltalet för yrkesprov enligt studeranderesponsen inom yrkesutbildning (slutenkät)

Grundexamen i tandteknik: **3,7**

Grundexamen i instrumentvård: **4,5**

Grundexamen inom läkemedelsbranschen: **4,5**

Vad gäller frågegruppen om yrkesprov var medeltalet för alla examina på god nivå (skala 1–5). Medelvärdena har varit ganska jämna mellan utbildningsanordnarna i alla examina som hör till kommissionens område.

** granskningsperioden för studeranderespons är 7/2018–9/2019. Bedömningsskala 1–5, där (5) helt av samma åsikt, (4) nästan helt av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) nästan helt av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt.*

Diskussion

Genomförande av tvåpartsbedömning av kunnande

Grundexamen i instrumentvård (2019)

Bedömare	Examensdelar
Arbetsgivare/en företrädare för arbetslivet och lärare	363
inga uppgifter	397
Två lärare	31
Totalt	791

Grundexamen i tandteknik (2019)

Bedömare	Examensdelar
Arbetsgivare/en företrädare för arbetslivet och lärare	190
En lärare	2
inga uppgifter	121
Två lärare	35
Totalt	348

Grundexamen inom läkemedelsbranschen (2019)

Bedömare	Examensdelar
Arbetsgivare/en företrädare för arbetslivet och lärare	589
En lärare	122
inga uppgifter	411
Två lärare	37
Totalt	1159

Största delen av yrkesproven har bedömts av arbetsgivare/en företrädare för arbetslivet tillsammans med en lärare. Enligt Koski-datan ser alltså tvåpartsbedömningen ut att genomföras väl. Som bedömare fungerar i regel

arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare tillsammans. Kommissionen fäster uppmärksamhet vid att inga arbetstagare uppges som bedömare under punkten för vem som genomfört bedömningen, trots att arbetstagare i verkligheten ofta tar emot yrkesprov. Kommissionen funderade på om arbetsgivare/företrädare för arbetslivet också innehåller arbetstagare.

Motiveringar för ordnande av yrkesprov vid läroanstalter

På basis av diskussionen under ett besök upplevdes det för alla olika sektorer inom läkemedelsbranschen (apotek, sjukhusapotek, dosdispenseringsenhet) som en utmaning att genomföra vissa yrkesprov. Arbetslivsbedömarna har dock kunnat anpassa olika situationer och vid behov har yrkesproven genomförts någon annanstans. (I fråga om de gamla examensgrunderna)

I regel genomförs yrkesproven på arbetsplatserna. I planerna för bedömning av kunnande nämns att man undantagsvis också kan ordna yrkesprov vid läroanstalten. Till exempel inom grundexamen i instrumentvård kan yrkesprov för den valbara examensdelen Instrumentvård inom munhälsovården genomföras vid läroanstalten i utrymmena för munhälsovård. I övrigt har endast någon enskild del av examen kunnat på synnerligen motiverade grunder påvisas vid läroanstalten. Detta kan till exempel vara fallet om utexamineringen hänger på yrkesprovet i fråga.

När det gäller tandteknik kan det i huvudstadsregionen vara en utmaning att hitta en plats för inläring i arbetet åt alla. För att skaffa en plats för inläring i arbetet från andra delar av Finland krävs aktivitet av den studerande.

Rättelser av bedömning

Kommissionen har fått en begäran om rättelse av bedömning. Den gäller grundexamen inom läkemedelsbranschen. Begäran var grundad och kan inte generaliseras.

Planer för bedömning av kunnande

De planer för bedömning av kunnande som lämnats in till arbetslivskommissionen har varit av relativt god kvalitet. Kommissionen önskade vissa preciseringar och att de första versionerna av planerna skulle göras mer examensspecifika. För vissa planer har kommissionen begärt specifika korrigeringar i nästa uppdatering.

Genomförandet av den personliga tillämpningen i praktiken

Studeranderesponsens medeltal från frågorna för PUK (på skalan 1–5):

Grundexamen inom läkemedelsbranschen: 3,7

Grundexamen i instrumentvård: 4,0

Grundexamen i tandteknik: 3,8

Medeltalen i studeranderesponsen har för frågorna om personlig tillämpning varit på en god nivå. Utifrån diskussionerna under ett besök har de studerande alltid vid behov fått stöd för personlig tillämpning, men de studerande ska också själva vara aktiva. Vissa studerande kan ha haft utmaningar med perioder av inläring i arbetet, till exempel på grund av språket. I dessa fall har man till exempel kunnat placera yrkesproven i slutet av studierna.

God praxis

De studerandes beredskap att avlägga yrkesprov har kartlagts väl och läroanstaltens simulatorsklasser för tandteknik och läkemedelsbranschen fungerar bra. Bedömningen av yrkesproven har skett i gott samarbete med arbetslivet.

Utvecklingsområden i utbildningsanordnarnas verksamhet

Enligt diskussionen under ett besök möter studerandenas arbetslivsfärdigheter inte branschens behov inom alla sektorer (studerande, arbetsliv, lärare). Enligt de intervjuade syntes försämringen av de studerandes färdigheter tydligt under den period då det inte fanns några lämplighetsprov. Man önskade mycket starkt att lämplighetsproven återinförs, för att säkerställa en hög nivå på de arbetstagare som utexamineras till arbetslivet. Detta betonades särskilt i intervjuerna inom läkemedelsbranschen och tandteknik.

Hur väl fungerar examensgrunderna

Diskussion

Examensgrundernas arbetslivsmotsvarighet

På grund av bristande språkkunskaper har man inte nödvändigtvis kunnat ta emot yrkesprov. Kommissionen upplever att effekterna av de förnyade examensgrunderna blir synliga först efter en tid.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

De nya examensgrunderna har möjliggjort större valfrihet än tidigare.

Behov av ytterligare anvisningar i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

Arbetslivsbedömarna har önskat att de skulle få mer information om de förändringar som examensreformerna medför.

Erfarenheter av hur de nya examensgrunderna fungerar

Kommissionen har inte fått direkt respons på hur de nya examensgrunderna fungerar.

Examensdelen "Bekämpning av infektioner vid instrumentvård" har upplevts som utmanande eftersom ämnet är en del av varje examensdel. Kommissionen upplever att examensdelen fungerar bra till exempel som valbar kompetens för en annan examen eller som en separat helhet.

Den ändrade bedömningsskalan från en trestegsbedömning till en femstegsbedömning ansågs vara en bra förbättring. Det ansågs vara bra att en del yrkesprov kan genomföras på läroanstalterna.

Arbetstagarnas ansvar för bedömning av kunnande har ökat och bedömarna måste ha tid att sätta sig in i examensgrunderna och kraven på yrkesskicklighet. För instrumentvården har det upplevts som bra att yrkesproven är mindre brådskande än tidigare. Yrkesproven genomförs under flera dagar och yrkesprovet kan tas emot av den handledare som handledt den studerande under tiden för inläring i arbetet.